

7x pro architektonické a urbanistické soutěže

Občas se setkáváme se skepsí investorů, zejména z veřejné sféry, hledat zpracovatele projektů formou architektonické nebo urbanistické soutěže. V minulých letech, kdy se v Česku se soutěžení doslova roztrhl pytel, se někteří zadavatelé spálili a na soutěže jako by zanevřeli. Rozhodnutí vypsat architektonickou soutěž není jednoduché. Uspořádání soutěže není levné a přípravu ani vlastní soutěž nelze uspěchat. Návrhy veřejných budov nebo veřejných prostranství je přesto obvykle vhodné hledat prostřednictvím architektonických nebo urbanistických soutěží. Předkládáme 7 důvodů, proč to dává smysl.

Porota soutěžního workshopu Mlýnský ostrov

1/ Investor má možnost vybírat z více konkrétních návrhů stavby, veřejného prostranství, uměleckého objektu

Pokud je zpracovatel projektu vybírán v rámci běžného výběrového řízení, při kterém jsou kritériem například cena či zkušenosti zpracovatelského týmu, ke konkrétnímu návrhu se vyhlášovatel dostane až po podpisu smlouvy. Jiné způsoby výběru projektanta, než je architektonická soutěž, totiž neumožňují předložit konkrétní návrh už v jeho průběhu.

2/ Jde o transparentní a kontrolovatelný způsob výběru projektanta

Pravidla architektonických soutěží jsou jasně stanovena Českou komorou architektů. Od vypsání soutěže přes proces výběru nejlepšího návrhu až po vyhlášení výsledků soutěže je možné proces kontrolovat. Po vyhlášení soutěže je uspořádána výstava a vydán katalog soutěžních návrhů. Zápisy z jednání poroty jsou zveřejněny.

Každý významnější záměr zpravidla sledují média i veřejnost. Uspořádání soutěže vyloučí možné spekulace o zaujatosti a korupci. Vyhlášení soutěže přispívá nejen k medializaci projektu, ale i ke zlepšení jména jejího vyhlášovatele, ať je jím samospráva, státní organizace či soukromý investor.

3/ Do přípravy soutěže a výběru nejlepšího návrhu jsou zapojeni odborníci

Nejlepší řešení vybírá porota složená ze zástupců vyhlášovatele a z nezávislých odborníků, kteří musí tvořit nadpoloviční většinu členů. Pro správně nastavenou přípravu soutěže pomáhají odborníci – porotci i externí znalci – vyhlášovateli nastavit zadání a soutěžní podmínky. Podmínkou výběru kvalitního návrhu, kromě nominace kvalitních porotců schopných otevřeného dialogu, je i použití celostní metody hodnocení, kdy porota sleduje návrhy jako komplex všech aspektů řešení.

4/ Kritériem hodnocení návrhů je poměr ceny a kvality celkového řešení záměru

Kvalitně zpracovanými soutěžními podmínkami lze dosáhnout vyváženosti všech požadavků na záměr. Nejde tedy jen o architektonický návrh či cenu, ale například o technologické řešení hospodaření s energiemi nebo dešťovou vodou nebo o optimální nastavení etap realizace záměru.

Jedním z důvodů, proč se investoři bojí architektonických soutěží, je, že ze soutěže vzejde příliš drahý návrh nerespektující finanční možnosti vyhlášovatele. Součástí soutěžních podmínek však může být jasně stanovený investiční limit stavby, jehož dodržení může být jedním ze závazných hodnotících kritérií. Pokud přezkušovatel zjistí, že soutěžní návrh prokazatelně tento limit překročil, může to být důvodem pro jeho vyloučení ze soutěže.

5/ Investor hned na počátku definuje svůj záměr, svá očekávání

Výběr projektanta v běžných výběrových řízeních často vede k tomu, že zodpovědnost za definování očekávání a potřeb investora je od počátku přenášena na projektanta. Naopak v zadání soutěže je nutné předem promyslet očekávání investora a potřeby uživatelů a stanovit investiční a provozní možnosti.

Dobrý organizátor soutěže ví, jak nastavit podmínky a zadání soutěže tak, aby zadavatel, často bez možnosti komunikovat přímo s autory návrhů, sdělil své požadavky na stavbu a limity řešení a přitom neúměrně neomezil kreativitu soutěžících.

6/ Vypsání architektonické soutěže je jedinečnou příležitostí, jak zapojit obyvatele do architektonických a urbanistických plánů investora

Veřejnost a hlavní aktéři musí být zapojeni do přípravy soutěže, kdy mohou hodnotit například současný stav (co je v místě hodnotné, co nefunguje) a vyjádřit své potřeby a očekávání vztahená k připravovanému záměru. O průběhu soutěže pak vyhlášovatel informuje veřejnost a její propagací získává prostor nejen pro komunikaci s občany, ale i s médii. Vyhlášení výsledků pak doprovází výstava soutěžních návrhů. Veřejnost tak má možnost se seznámit s návrhy a jejich autory či s komentáři poroty.

Soutěže mohou podporovat veřejnou debatu o soudobé architektuře a urbanismu a probouzet zájem veřejnosti o kulturu staveb a veřejných prostranství.

7/ Existuje řada typů soutěží, které jsou vhodné pro různé situace, různé typy úkolů

Například soutěž o návrh umožňuje zadat následné projekční práce jednodušeji a rychleji než jiné způsoby zadání veřejné zakázky. Tento typ soutěže musí být vždy striktně anonymní.

Naopak existují situace, kdy je vhodnější zvolit neanonymní typ soutěže, kdy mají vyzvaní autoři možnost přímé konfrontace svých návrhů v různé fázi rozpracovanosti s porotou či hlavními aktéry. Specifickým typem soutěže je například tzv. soutěžní workshop, který jsme uspořádali pro nalezení zpracovatele [regulačního plánu pro Mlýnský ostrov v Pardubicích](#).

Je jen na zadavateli, aby pro svůj záměr zvolil ten nejvhodnější typ soutěže, případně v mezích soutěžního řádu České komory architektů navrhl kombinaci několika typů soutěží.

Soutěž automaticky nevyřeší všechny problémy

Pokud se investor rozhodne pro vypsání soutěže, je vhodné, aby se obrátil na zkušeného organizátora soutěží, který mu pomůže hned na začátku specifikovat, co od soutěže očekává, zvolit vhodný typ soutěže a nastavit nepřekročitelné limity budoucích řešení a tím určit míru svobody pro práci architektů, krajinářů nebo výtvarných umělců.

Architektonická soutěž totiž automaticky nevyřeší všechny problémy, které souvisí s projektováním a realizací veřejných staveb a veřejných prostranství. Nelze očekávat, že jen samo vypsání architektonické soutěže uspokojí všechny budoucí uživatele, uměleckou obec či obyvatele dané lokality tím, že výsledné řešení je v rukou odborníků – soutěžících a poroty – kteří vyřeší za investora všechny neznámé.

Zejména v případě urbanistických soutěží je zadání nutné vytvářet ve spolupráci s hlavními aktéry daného území a následně je informovat o průběhu a výsledcích soutěže.

Vždy je však nutné, aby si zodpovědní zástupci investora, ať je jím samospráva či soukromý investor, uvědomili, že výběr nejlepšího návrhu je v rukou poroty, a byli následně ochotni výsledek soutěže přijmout a prosazovat jeho realizaci.

chci dostávat newsletter

→

← předchozí článek

předchozí článek

další článek →

ONplan poskytuje komplexní řešení a služby v oblasti revitalizace a rozvoje měst a strategického plánování. Vracíme místům život.

Zapojujeme veřejnost do rozhodovacích procesů měnících místa, ve kterých žijeme. Pomáháme městům a investorům ve výstavbě vytvářet hodnoty se zapojením místních komunit.

Jsmo českým lídrem v oblasti kulturního plánování. Poskytujeme služby spojené s přípravou strategií rozvoje kultury a kulturních a kreativních odvětví českým městům i soukromým kulturním a kulturně vzdělávacím organizacím.

